

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticoꝝ Specvlvm**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De sortilegis, & sortibus, eorumque diuersis generibus. cap.ix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

De sortilegis, & sortibus, eorumq; diuersis generibus
CAPVT IX.

Sortilegi.
2 cap. 1. 26. q. 1.

Sortes.

Triplices sunt sortes.
Diuisorie sortis.
b Thom. 2. 2. quest. 98. art. ult. Archid. in c. fors. 26. q. 2.

Consultorie sortis.
e Tho. et Archid. dd. locis. Cacia. et Fam. in sum. ad ver. fors.
d arg. c. que. ritur. 22. q. 2. c. ca. si nulla. 23. q. ult. Archidia. in d. ca. fors.
e c. non exem. plo. 26. q. 2. f in epist. 119. ad Iam. c. ca. bi qui. 26. q. 2.

In electionibus non est utendum sortibus.

Vnt autem sortilegi, qui, vt B. Isidorus dicit, sub nomine fictæ religionis per quosdam sanctorum seu Apostolorum vocant Sortes nationis scientiam profitentur, aut quantum scripturarum inspectione futura præmittunt. Sortes proprie dicuntur, cum aliquid sit serio ab hominibus vt eius euentu considerato, id quod occultum est reuelat^b. Et hæ triplices sunt: Alia enim sunt que vt cum earum iudicio quaeritur, quid cui sit ad idum; siue illud sit res possessa, siue honor, siue pœna, vel actio. Ad hoc autem vt licite hæc quaeratur quod prudenter fiant, & sine periculo creaturæ boni, vel iustitiæ; vt cum homines super re creaturæ conueniunt, & concordare non possunt, illi fortunæ exponentes sortibus committunt; in quibus videtur esse vitium nisi forte vanitatis; illud vt necessitate, vel cum animi leuitate facientes.

Alia sunt sortes consultorie, quando expectatio iudicium à Deo, cum quasi consulendo, quid futurum sit ex euentu sortium. Quod vt licite & recte fiat quaeritur, vt propter necessitatem fiat, & quod aliter atque ratione humana fieri non possit, alioquin tentare Deum, quod non licet^d. Tum vt etiam in his huiusmodi necessitate summa cum reuerentia, & magna cum deliberatione, atque præmissa oratione, exemplo Apostolorum, qui non nisi collectis in concilio, & precibus ad Deum suis hoc egerunt, quod pro negotio spirituali fiant & non seculari, diuina oracula ad terrena negotia conuertenda sunt, dicente D. Augustino^f: Hi qui de paganicis sortibus legunt; & si optandum est, vt illi faciant, quàm ad dæmonia consulenda conueniunt, ista mihi displicet consuetudo, ad negotia terrena, & ad vitæ huius vanitatem diuina oracula conuertere. Quartò, ne in ecclesiasticis electionibus fiant, quæ ex Spiritus sancti inspiratione fieri debent. Nam in his sortibus vt cum multa reprehensione dignum sit, Honorius Papa III, perpetua prohibe-

damnauit. In temporalibus vero, seu secularibus di-
 gnatibus, quæ ad terrena disponenda ordinantur per-
 mittitur, obseruatis supradictis, vt in eorum electione
 sortibus vtantur, sicut in temporalium rerum diuisione.
 In aliis autem casibus non prohibitis, si necessitas im-
 minet, licitum videtur cum debita reuerentia sortibus
 animam iudicium implorare. Vnde D. Augustinus ad
 Honoratum scribens: Si, inquit, inter Dei ministros
 sit disceptatio, qui eorum persecutionis tempore ma-
 neant (ne fuga fiat omnium) & qui eorum fugiant, ne
 morte omnium deseratur ecclesia: Si hæc disceptatio
 soluta non potuerit terminari, quantum mihi videtur,
 qui maneat, & qui fugiant sorte eligendi sunt. Sortes
 diuinatorie sunt, cum inquiritur cognitio futurorum
 presentium, vel presentium, aut præteritorum occulto-
 rum non à Deo, neque à fortuna, aut natura, sed à dia-
 boli suggestione expressè, vel implicite. Et huiusmo-
 di sortes omnibus Christianis ac præcipuè clericis sunt
 interdictæ. De quibus Leo Papa III. scribens Episco-
 po Britanniæ dicit: Sortes, quibus cuncta vos vestris
 diuinationis prouinciis, quas patres damnauerunt, ni-
 hil aliud quàm diuinationes, & maleficia esse decerni-
 mus. Quamobrem volumus illas omninò damnari, &
 inter Christianos vltra nolumus nominari: & ne exer-
 ceatur anathematis interdicto prohibemus. Hos enim
 tanquam inimicos Christi insequendos D. Gregorius
 declarauit his verbis cuidam Notario: Peruenit ad nos,
 quod quosdam incantatores, atque sortilegos fueris in-
 uentus: & omninò nobis sollicitudinem zelumque
 vestrum gratum fuisse cognoscas. Studij enim tui sit soli-
 citè querere, & quoscumque huiusmodi inimicos in-
 ueneris, districta ultione corrigere.
 Harum sortium secundum propria obiecta, & ma-
 gnas multas sunt species. Nam si expressè demones in-
 uocentur, solent variis modis consulentibus responde-
 re. Primum per præstigium, fictis & simulatis appariti-
 onibus se aspectui, & auditui hominum ingerentes. Se-
 cundo, per somnia, quorum obseruationem Deus in
 veteri lege expressè prohibuit, nisi forte à Deo alicui
 per somnium reuelatio aliqua fiat, de qua post somnium

a c. fin. Et ibi
 gloss. et DD. de
 sortileg. Ar-
 chid. in d. cap.
 sort.
 b epist. 180.
 Persecutionis
 tempore quomo-
 do clericis sorte
 utendum sit.
 Diuinatoria
 sortes.
 c Thom. et Ar-
 chid. ad locis.
 To. Monthol. in
 prompt. ut. in.
 ad verb. sort.
 Vigue. in insti.
 ad Christ. theol.
 cap. 5. §. 6.
 vers. 4.
 d c. sortes. 26.
 q. 5.
 e epist. 47. lib.
 2. c. peruenit.
 26. q. 5.
 f Deut. 18.
 cap. 2.
 Diuinatoria
 sortium multi-
 sunt species, de
 quibus vide
 Alphons. Al-
 uarez in The-
 sauro Christia-
 nae religio. cap.
 60. Concl.
 Mediola. part.
 1. tit. de magic.
 artib.

S f iij in vi.

in vigilia certior fiat, quod non fit, dum ex dæmonum
 illusionem prouenit. Tertiò, per mortuorum appa-
 ritionem^a. Quartò, per homines viuos habentibus
 siue dæmones familiares. Quintò, per auro-
 guras vel signa, quæ in rebus inanimatis apparetur.
 quod etiã quatuor fere fit modis: in terra, subter-
 rane, & igne. Et secundum hæc sua sortitur nomina.

Si verò dæmones non inuocentur explicitè, nec
 præter intentionem, & opinionem hominum sibi
 ingerunt ad prænuntiandum futura, vel indicia
 & interpretandum præsentia hominibus oculis
 ignota, quod variis quoque modis faciunt. Primum
 hæc præstant per astrologos, qui genealogias
 uitates hominum per duodecim celi signa delinunt
 syderumque cursus, & quomodo se illa habeant
 quisque nascitur: ex quibus nascentium mortalia
 & euentus prædicere conantur^c. De quibus Boetius
 scribens^d: Sunt, inquit, qui olim gentes
 propter natalium considerauones dierum vocantur,
 nunc autem vulgo Mathematici vocantur. Non
 ipsi, quamuis veram stellarum positionem cum præ-
 nascitur consuetentur, & aliquando etiam peractum
 tamen quod inde conantur vel actiones naturæ
 actionum euentus prædicere, nimis errant. Et
 alibi^e: Illos planetarios (quos Mathematicos vocant)
 planè consulere non desistebant: quod quasi nullum
 eis sacrificium, & nullæ preces ad aliquem præ-
 diuinationem diuigentur: quod tamen Christianis
 vera pietas expellit, & dānat. Secundò, per vocem
 aut quorumcumque animalium; & hoc augurum
 cant^f. Tertiò, per motus, vel per salus membra
 animalium occitorum, & hoc vocant auspiciam
 quæ iter facientes in auiibus obseruant^g. Quarto
 verba hominum absque intentione dicta, & hoc
 tur omen. Quintò, per figuras, & lineas in manibus
 porrectas, & hanc diuinationem chiromantiam
 vocant.

Huc etiam referendæ sunt ligaura ex herbis
 medicorum quoque disciplina
 nat, siue in præcantationibus, siue in quibusdam
 quas characteres vocant, siue in quibuscumque

*Quibus modis
 dæmones futu-
 ra prædicere
 conentur.*

*Astrologi.
 c. c. 1. 26. q. 3.*

Et 4.

*Genethliaci &
 Mathematici.*

*lib. 2. de do-
 ctri. Christi. ca.*

23. Et c. illud.

26. q. 2.

*e lib. 4. confes-
 sion. c. p. 3. c. il-
 los. 26. q. 2.*

*Et c. 1. 26. q. 3. Et
 4. Et d. c. nec
 mirum.*

Augures.

Auspices.

g. d. c. 1.

Ominatores.

Chiromantia.

Physici.

pendendis, atque ligandis, vel etiam saltandis quodam modo, non ad temperationem corporum, sed ad quasdam significationes, aut occultas, aut etiam manifestas, que eminentiori nomine, vt D. Augustinis, inquit, physicam vocant. In quibus omnibus ars demonu est, et quadam pestifera societate hominum, & angelorum malorum exorta. Vnde hæc cuncta vitanda sunt Christiano, & omni penitus execratione repudianda, atque detestanda. His enim portentis per diabolorum fallaciam illudatur curiositas humana, quando id impudenter appetunt scire, quod nulla ratione competit eis inuestigare. Hæc potestas immundis spiritibus ideo datur, vt operantibus sibi aprent, hoc est, prauos homines seducant, scilicet, qui spernunt veritatem, & credunt mendaciam, iuxta Pauli sententiam: Sanam doctrinam non tenent, sed ad sua desideria coarctant sibi magistros promittentes auribus, & à veritate quidem auditum auertere: ad fabulas autem conuertentur; onerati peccatis auerentur variis desideriis: semper discentes, nunquam scientiæ veritatem peruenientes.

a d. cap. 23. de doct. Christi, et d. c. illud.

b 2. Tim. 4.

Si quis autem opponat, & dicat: Quomodo eueniunt illa, que illi diuini prædicunt futura? aut quomodo possunt aegris præbere medelam, aut sanis immittere agritudinem, si aliquid propriæ virtutis ac potestatis non habent? Hoc recipiat responsum; quod ideo quisquam non debet eis credere, quia aliquando eueniunt quæ prædicunt, aut sanare videntur languidos, aut lædere sanos, quia hoc permissu Dei fit, vt ipsi, qui hæc audiunt, non vident, probentur, & appareant; qua fide sint, vel deuotione erga Deum, sicut in Deuteronomio legitur: Moyses ex verbo Dei populo præcepisse ita dicens: Si contigerit in medio tui propheta, aut qui somnium dicit se vidisse, & prædixerit signum, atque portentum, & euenierit, quod locutus est, & dixerit tibi: Eamus, & sequamur deos alienos, quos ignoramus, & seruiamus eis: Non audies verba Prophetæ, aut somniatoris: qua tentat vos Dominus Deus vester, vt palam fiat, an diligatis eum, an non. In toto corde vestro, & in omni anima vestra Dominum Deum vestrum sequamini; ipsum timete; mandata eius custodite, &

Obiectio.

Solutio.
Cur Deus permittat demones interdum verba prædicere, vel occulta reuelare, aut ægros sanare, vel sanos lædere.
c cap. 13. Dent.

S f iij audite

audite vocem illius, ipsi seruietis, & ipsi adhibebitis. Vbi sanè intelligi voluit, etiam illa, quæ à diuinitate non secundum Deum dicuntur, si acciderint quæ sunt, non sunt sic accipienda, vt fiant quæ præcuntur ab eis, nec colantur, quæ coluntur ab eis. Non enim suam potestatem Deus ostendit esse, quod ista contumacitatis tentationis exposuit, ad cognoscendam vbiq; dilectionem, vtrum eam habeant erga Deum. Deinde sciendum hæc esse naturam dæmonum, vt mine sensus & celeritate motus multò ante prænuntiant quæ homines præ sensus terrenti mirentur. Accessit etiam dæmonibus per tanta longum tempus, quo eorum vita protenditur, rem maior experientia, quàm potest hominibus per breuitatem vitæ prouenire. Præterea sciendos eos ea plerumque prænuntiare, quæ ipsi faciunt, & ipsum aërem vitiando morbidum reddunt, & ipsi peruersis, atque amatoribus terrenorum communi malefacta suadendi: de quorū moribus certi sunt, sint eis talia suadentibus consensuri. Suadent enim miris, & inuisibilibus modis per illam subtilitatem pora hominum non sentientium penetrando, & agitationibus eorum per quædam imaginaria vitæ modo siue vigilantium, siue dormientium. Aliqua vitæ tem non quæ ipsi faciunt, sed quæ naturalibus signis prænoscent (quæ signa in hominum sensibus non possunt) antè prædicunt. Neque enim quæ uidet medicus quæ præuidere nescit eius artis ideo diuinus habendus est. Quid autem mira, si admodum ille corporis humani perturbata, vel effricata temperie, seu bonas, seu malas futuras valetudines: sic dæmones in aëris affectione nobis ignotas, futuras prævident tempestatibus quando etiam hominum dispositiones non solent prolatas, venientia cogitatione conceptas, quædam ex animo exprimuntur in corpore, & veritate perdiscunt; atque hinc etiam multa futuræ prænuntiant: aliis videlicet mira, qui ista disposita

a d. c. nec mirum. 26. q. 5. Natura dæmonum.

Medicus ex sua præuidetia seu prædictione non est diuinus habendus.

Quomodo dæmones interdum hominum cogitationes cognoscunt.

auerunt. Fallunt, & studio fallendi, & inuida volun-
te hominum errore latantur. Qui ergo sine Salua-
re salutem vult habere; & sine vera sapientia aestimat
proprium fieri posse; non sanus, sed aeger; non pru-
dens, sed stultus in aegritudine sua laborabit, & in caeci-
tate noxia stultus, & demens permanebit; ac proinde
inanis inquisitio, & omnis curatio, quae a diuinis, &
magicis artibus, vel ab ipsis daemoneis in idolorum cul-
tura expetitur, mors potius dicenda est, quam vita; &
qui ea sectantur, si se non correxerint, ad aeternam per-
ditionem tendunt.

Si v Non

a c. sciendum.
26. q. 4.

b ca. qui sine.
26. q. 2.
c cap. 23. lib. 2.
de doct. Christ.
c. c. illud. 26.
q. 2.

Magnum pec-
catum est dies
obseruare.

d Galat. 4.

e August. in
enchi. cap. 79.
c. super. epist.
ad Galat. c. 4.
c. c. quis exi-
stimaret. 26.
q. 7.
f ca. non licet.
27. q. 26.
Calende Ianua-
rij quomodo co-
li prohibeatur.
g c. si quis ca-
lendas. 26. q. 7.
h in c. non ob-
seruetis. 26.
q. 7.

Non obseruetis, inquit, dies, qui dicuntur Aegyptiaci, aut calendas Ianuarij, in quibus cantilenæ quædam, & comessationes, & ad inuicem dona donantur, quæ in principio anni boni fati augurio; aut aliquos menses, aut tempora, aut dies, & annos, aut lunæ solisq; fasces: quia qui has, & quascumque diuinationes, aut fata, aut auguria obseruat, aut attendit; aut conuulsiuè obseruatibus, inutiliter & sine causa magis ad suam damnationem, quàm ad salutem tendit: siue qui per quædam numeros literarum, & lunæ, & per Pythagoræ necromantiam, ægrotantium vitam, vel mortem prospera, vel aduersa futura inquirunt: siue qui credunt somnialia scripta, & falsò Danielis nominis uulata; & sortes, quæ dicuntur sanctorum Apostolorum; & auguria auium; aut aliqua pro domo, uel aut propter coniugii copulanda; aut in collectione herbarum carmina dicunt; aut pythaciola præcipua infirmitate scripta super homines & animalia præcipua præter symbolum, & orationem Dominice magice salutaribus, & grandinariis tempestantibus. Qui autem talibus credunt, aut ad eorum domos, aut ad suos domibus introducunt, & interrogant, ut se fidem Christianam, & baptismum præuincant, ut paganum, & apostatam, id est, retro abeantem Dei inimicum, iram Dei grauius in æternam damnationem nisi ecclesiastica poenitentia emendatus Deo reconciliatus. Dicit enim Apostolus: Siue manducatis, siue bibitis, siue aliquid aliud facitis, in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, in quo uiuimus, mouemur, & sumus.

a 1. Corint. 10.

Clerici sortilegi, uel consulentes sortilegos qui per se affiendi. CAP. X.

Quoniam ex dæmonum consultationibus prædicere, uel præsentia, aut præterita ostendere, quæ naturali ratione cognosci non possunt, diaboli suggestionem interpretari, seu alia sortilegia exercere, quoddam idololatriæ genus est, diuinitatibus creaturis attribuendo, rectè à Patribus in concilio thessalensi constitutum est^b, ut clerici siue laici hæc auguriis, & qui sub nomine fidei religionis per sanctorum Patrum sortes uocant, diuinationes

b cap. 42. et c. aliquant. 26. 7.5.

Quæ grauius magis credentes, uel eos consulentes peccat.